

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Hlasové projevy umožnily odhalit unikátní damany

Tisková zpráva

Praha, 5. 2. 2024, Přírodovědecká fakulta UK

Damani představují unikátní řád savců, který se však, na rozdíl od příbuzných slonů, obvykle těší jen velmi malé pozornosti. Zejména stromové druhy, které jsou aktivní hlavně v noci, nejsou vědecky dostatečně prozkoumané. Nelze se tedy divit přesvědčení některých odborníků, že tato skupina savců možná ještě skýtá mnohá překvapení. Jedno takové překvapení čekalo v ostravské zoologické zahradě, kde byl ve spolupráci s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy, konkrétně Irenou Schneiderovou z katedry zoologie, odhalen dosud možná neznámý druh tohoto savce.

Zooložka Irena Schneiderová se do ostravské zoo vydala v roce 2013, aby zde nahrála hlasové projevy malých poloopic komb ušatých. O dva roky později se společně s tehdejšími vědeckými pracovníky ostravské zoo Janem Pluháčkem rozhodli nahrát a analyzovat hlasové projevy zdejší skupiny damanů, kteří pocházeli z Tanzanie a byli s určitou mírou pravděpodobnosti určeni jako stromový daman druhu *Dendrohyrax arboreus*. Hlasové projevy některých nočních savců mohou totiž být, na rozdíl od jejich často nenápadného vzhledu, velmi účinným nástrojem pro jejich druhovou determinaci.

Ostravští damani vydávali kolem pěti typů hlasů, které se však do té doby známým hlasům jiných druhů damanů podobaly jen zčásti. Automatický rekordér pořizoval nahrávky v zázemí savců po nocích, nebylo tedy bohužel možné zjistit, v jakých situacích damani hlasy vydávali. Porovnání hlasových projevů s jinými druhy a vyvození smysluplných závěrů tak bylo poměrně obtížné.

V roce 2020 publikoval mezinárodní tým badatelů informaci, že ve vlhkých lesích pohoří Taita Hills v jihovýchodní Keni objevili populaci damanů, která vydává velmi specifické hlasové projevy. Tyto hlasové projevy nebyly známy od žádného jiného druhu damana a autoři studie zároveň přišli i s domněnkou, že by se mohlo jednat o věd dosud neznámý druh. *„Byl lockdown, seděla jsem doma a procházela různé články o zvířatech, která mě zajímají. Když jsem narazila na článek o damanech z Taita Hills, ihned jsem navštívila webové stránky Hanny Rosti a jejich volání si poslechla. Okamžitě jsem běžela najít starý disk s nahrávkami damanů z Ostravy,“* popisuje Irena Schneiderová situaci, kdy zjistila, jak jedinečná data v ostravské zoo získala a dodává: *„Rychle jsem pochopila, proč jsem před pěti lety nemohla najít žádnou přesvědčivou shodu v hlasových projevech těchto damanů s jakýmkoliv jiným, v té době známým druhem stromového damana.“*

Porovnání hlasových projevů damanů z ostravské zoo s těmi volně žijícími v Taita Hills ukázalo, že tyto damani mají ve svém hlasovém repertoáru minimálně tři shodné hlasové projevy pojmenované jako *„strangled thwack“*, *„hac“* a *„wheeze“*. Díky novému objevu se také ukázalo být velmi zřejmé, že

v nahrávkách ostravských damanů se nikdy neobjevilo volání, které je charakteristické pro stromového damana druhu *Dendrohyrax arboreus*. Pravděpodobně se tedy nejedná o jedince tohoto druhu, nýbrž o zástupce stejného druhu stromového damana, ke kterému patří i populace z Taita Hills. Přesná determinace taxonu a jeho zařazení bude nyní předmětem dalšího bádání.

Studie publikovaná v časopise *Journal of Zoo and Aquarium Research* (JZAR), který vydává Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) poukazuje na prospěšnost vzájemné spolupráce mezi zoologickými zahradami a akademickými institucemi. V zoologických zahradách je možné zvířata pozorovat zblízka nebo odebrat vzorky pro různé analýzy, což může být ve volné přírodě obtížné. Poznatky z volné přírody mohou být naopak prospěšné při optimalizaci jejich chovu. „Z tohoto objevu mám upřímnou radost také proto, že ještě donedávna byli zástupci stromových damanů chováni jen v několika zoo v České republice. Jsou poměrně nároční na chov a to, že se jejich populace v zoologických zahradách rozrůstá a nyní máme možnost se o nich něco dozvědět, se podařilo jen díky obrovskému chovatelskému úsilí ostravské zoo,“ vysvětluje Irena Schneiderová.

Odkaz na původní studii: <https://www.jzar.org/jzar/article/view/735>

Kontakt na hlavní autorku studie, Irenu Schneiderovou:

irena.schneiderova@natur.cuni.cz

723 772 304

Obrázek 1: Jeden ze studovaných damanů z ostravské zoo, foto: Jan Pluháček

Obrázek 2: Stromový daman v přirozeném habitatu, foto: Hanna Rosti